

بیمه محصولات کشاورزی در پاکستان

ترجمه: ایرج جابری

ناقص و غیر قابل اتکاء می باشد و همواره گزارشهای فراوانی پیرامون خسارات گسترده طبیعی منتشر می شود. به عنوان مثال خسارات وارده به برنج و گندم، دو محصول اساسی بهاره و پائیزه، بر اساس گزارش سالانه اقتصادی سالهای ۸۸ - ۱۹۸۷ و ۸۹ - ۱۹۸۸ را می توان بررسی نمود. این دو محصول در تمام کشور زیر پوشش بیمه قرار دارند.

با توجه به بررسی ها، تأثیر شرایط جوی در دو مقطع کاشت و برداشت گندم در ۸۸ - ۱۹۸۷ در سطح پائین اما متفاوت بوده است. گرمای غیر منتظره و بارانهای بی موقع در دوران رشد و برداشت خسارات سنگینی به گندم وارد نمود و در ایالت «پنجاب» حجم خسارت به ۸۶۶۰۰۰ تن گندم بالغ گردید در حالی که در منطقه «بحرانی» به علت وقوع خشکسالی جوانه های گندم خشک شده و تولید تا میزان ۸/۹٪ نسبت به سال قبل کاهش داشت.

به همین ترتیب گزارش ها در مورد برنج حاکی از وقوع خسارات قابل توجه در دو سال متوالی ۱۹۸۸ و ۱۹۸۹ بوده است. در سال ۸۸ - ۱۹۸۷ به علت کم بودن میزان بارانهای موسمی و در سال بعد به علت نزول بارانهای سنگین و جاری شدن سیل زراعت برنج به شدت خسارت دید. در این سال تولید برنج ۳/۱۶ میلیون تن بود که ۲/۵٪ کاهش نسبت به سال قبل و ۱۱٪ نسبت به اهداف برنامه کاهش داشت. هماهنگی بارانهای موسمی با آب شدن برفهای هیمالایا و جاری شدن سیل برای پاکستان خطر جدی به شمار می رود.

کشاورزی یک صنعت بیولوژیک و حساس در مقابل دگرگونی های طبیعت به شمار می رود. بنابراین به عنوان یک فعالیت اقتصادی کشاورزی در معرض تعداد زیادی از خطراتی قرار دارد که برای سایر فعالیتهای تجاری مفهوم و مصداق ندارد. این خطرات اضافه بر سایر خطرات معمول که برای هر فعالیت اقتصادی و تجاری وجود دارد در بخش کشاورزی تهدید جدی تلقی می گردد. به همین جهت تراکم این حجم گسترده خطرات فعالیتهای کشاورزی را کاری فوق العاده خطر پذیر می سازد.

این خطرات طبیعی حاصل طیف گسترده عواملی مانند سیل، باد شدید، بارانهای شدید یا بی موقع، یخ بندان، تگرگ، آفات و حشرات، امراض، ... می باشد. این حوادث که ممکن است هر کدام به تنهایی و یا به شکل مجموعه چند خطر واقع شوند خسارات شدید کمی و کیفی به محصولات در واحدهای کشاورزی وارد می کنند.

در مجموعه فعالیتهای بخش کشاورزی کار زراعت و تولید محصولات به نحو مشخص و بارزی در معرض این خطرات قرار داشته و به علت ماهیت کار در طبیعت و نداشتن سپر دفاعی در مقابل پدیده های طبیعی آسیب پذیرتر می باشد. در واقع علیرغم تمام پیشرفتهای تکنولوژیک، شرایط جوی به تنهایی نقش اساسی در میزان موفقیت این صنعت بلا دفاع دارد.

خسارت محصولات کشاورزی در پاکستان
در مورد خسارات وارده به محصول کشاورزی اطلاعات، از عوامل قهری طبیعی بسیار

مناسب ترین آنها تشخیص داده شده و انتظار می رود قریباً توسط وزارت بازرگانی پاکستان مورد تصویب قرار گیرد. خصوصیات طرح به قرار زیر است:

الف - طرح بیمه در ۴ استان به طور آزمایشی در مقابل خطرات خشکسالی، آتش سوزی، برق زدگی، بارانهای بیش از حد، سیل، تگرگ، یخ بندان و امراض حاصله از رطوبت زیاد محصولات تحت پوشش عبارتند از: پنبه، برنج، آفتابگردان، تنباکو.

ب - وام های بانک توسعه کشاورزی پاکستان (ADBP) و سایر سازمانهای اعتباری دولتی که برای تهیه نهاده های کشاورزی از قبیل بذر، سموم، کودشیمیائی و... داده می شود، بیمه خواهد شد.

ارزش بیمه شده معادل کل مبلغ وام به اضافه ۳۰٪ جهت هزینه های کارگر خواهد بود. کل ۵۰٪ حق بیمه توسط کشاورز به هنگام دریافت وام و ۵۰٪ بقیه به عنوان سوبسید از سوی دولت پاکستان پرداخت می گردد.

ج - نرخ حق بیمه

گندم و برنج ۳/۲۵٪

آفتابگردان ۴٪

پنبه ۴/۵٪

تنباکو (توتون) ۶٪

نحوه پرداخت غرامت نیز بر مبنای ۸۰٪ ارزش بیمه شده بوده و ۲۰٪ خسارت توسط کشاورز خواهد بود.

خسارات بیش از ۲۰٪ بر عهده شرکت بیمه و تا سقف ۸۰٪ پرداخت می شود. حداکثر زمان پرداخت غرامت ۶۰ روز تعیین شده است.

برای اجرای این طرح دولت فدرال پاکستان مبلغ ۳۰ میلیون روپیه اعتبار پیش بینی نموده است.

خسارات سیل ایالت پنجاب در ۸۹ - ۱۹۸۸ در ۱۹۸۸ از ۲۵۱۰۷ روستا در ایالت پنجاب بیش از ۳۰۰۰ روستا مورد تهاجم باران و سیل قرار گرفتند. این روستاها در ۱۸ ناحیه از ۲۹ ناحیه این ایالت قرار دارند. آمار خسارات وارده به شرح

آموزش دیده برای کار ارزیابی بود. به نظر اعضای شرکتهای بیمه می بایستی امور پرداخت خسارت زیر نظارت هیئت مدیره مرکب از نمایندگان شرکتهای بیمه صورت گیرد.

در ماه می ۱۹۹۰ قریب ۵ شرکت بیمه که علاقمند به فعالیت در زمینه بیمه محصولات بودند طرح جدیدی به بانک دولتی پاکستان و کمیته نظارت بر اعتبارات کشاورزی ارائه نمودند. شرکتهای عبارت بودند از:

۱ - شرکت بیمه آدامجی

۲ - شرکت بیمه «اتحادیه فدرال شرقی»

۳ - شرکت بیمه شرق - غرب

۴ - شرکت بیمه Jubilee جدید

۵ - شرکت بیمه حبیب

طرح ارائه شده به نام «طرح ملی بیمه محصولات در مقابل حوادث قهری» مطرح گردید. بر اساس این طرح پوشش به سراسر پاکستان گسترش یافته و اصول آن عبارت بودند از:

الف - خطرات - بارانهای بیش از حد، آتش سوزی، برق زدگی، سیل، خشکی، تگرگ، یخ بندان، امراض حاصله از بارانهای زیاد

ب - محصولات - گندم، برنج، پنبه، تنباکو، ذرت، چغندر قند، نخود و لوبیا، آفتابگردان

ج - تعرفه - برای شروع ۲/۵٪

حق بیمه در زمان عقد قرارداد توسط بانک وام دهنده از کل وام کسر و پرداخت می گردد. بیمه برای وام ها اجباری است.

درباره این طرح و اصلاحیه های آن بحث ها و انتقاد هائی هم وجود دارد لکن علیرغم همه تلاشها هنوز مشکل پابرجاست و کار بیمه محصول هنوز آغاز نشده است.

طرح «کمیسیون ملی رفورم بیمه» برای بیمه محصولات کشاورزی

طرح بیمه محصولات کشاورزی که از سوی این کمیسیون در زمان دولت خانم بی نظیر بوتو ارائه شده بود از میان مجموعه طرحهای داده شده

طی ۱۶ سال اخیر حداقل ۶ سیل عظیم در مطبوعات گزارش شده است. این سیل ها با تلفات سنگین انسانی و نابودی دامها و محصولات کشاورزان همراه بوده است.

در سال ۱۹۷۸ سیل دره سند بالغ بر ۴/۳ میلیون اکر زمین زراعتی و ۲۲۰۰ رأس دام را به کلی نابود ساخت. ویرانی های سیل ماههای اوت و سپتامبر ۱۹۸۸ هنوز در خاطره کشاورزان باقی است. بنابر گزارش مطبوعات در این سیل ها بیش از ۲۲ ناحیه با قریب ۲۲۰۰ پارچه آبادی تخریب شد. حجم خسارت مالی بالغ بر ۶۹۲ میلیون روپیه گردید و کمیته سیل فقط ۱۹۲ میلیون روپیه به عنوان کمک به سیل زدگان پرداخت. در اکتبر با وقوع مجدد سیل حجم خسارات باز هم افزایش یافت. در این ماه ۳/۷ میلیون اکر زمین یا ۴۰۰ روستا در ۱۶ ناحیه و جمعیتی در حدود ۳ میلیون نفر خسارت دیدند. حجم خسارت فقط در بخش کشاورزی ۲/۶۱ میلیارد روپیه برآورد گردید.

دولت در مرحله اخیر فقط ۱۸۰ میلیون روپیه به صورت وام تولیدی در اختیار کشاورزان قرار داد.

اینها مثالهای کوچکی از خساراتی است که کشاورزان این کشور از خطرات طبیعی و قهر طبیعت تحمل می کنند.

در مجموع اثر این پدیده ها که به صورت نامرئی خسارات سنگینی به کشاورزان وارد می کنند بر کشاورزان کوچک و ناتوان سنگین تر است. بنابر این نیاز به چتر حمایتی بیمه محصولات کشاورزی در این گروه کشاورزان خرده پا، شدیدتر است تا بتوان آنها را از عواقب تلخ خساراتی که کنترل آنها از دست کشاورز بر نمی آید حفظ کرد.

بیمه محصولات و سایر سیاستهای حمایتی

دولت پاکستان به منظور حمایت از بخش کشاورزی سیاستهای حمایتی متعددی از جمله پرداخت سوبسید، روی نهاده های کشاورزی، تسهیل اعتبارات، برقراری سیستم تضمین قیمت برای محصولات خاص به کار گرفته است. این کمکها

بدون شک در حمایت از کشاورزان مؤثر بوده و ثبات اقتصادی به همراه داشته است. لکن نکته اساسی آن است که نیاز به بیمه محصولات به عنوان مکانیزم حمایتی در مقابل خسارات مالی حاصل از وقوع فاجعه های طبیعی به صورتی کاملاً روشن و مشخص وجود دارد.

سابقه بیمه محصولات در پاکستان

از زمانی که دولت تصمیم به برقراری طرح بیمه محصولات در این کشور گرفت بحثها و مطالعات بسیاری توسط کمیته های تخصصی و افراد مطلع صورت پذیرفت. اما علیرغم این تلاشها تا کنون طرح به اجرا در نیامده و مشکل اساسی، کندن از زمین و برداشتن قدم اول است.

در دسامبر ۱۹۸۹ وزارت بازرگانی یک اجلاس مشترک با شرکتهای بیمه برگزار نمود. در این اجلاس بحث روی گزارش تهیه شده توسط وزارت بازرگانی صورت گرفت. بر اساس آن ۵ محصول گندم، برنج، پنبه، توتون و دانه های روغنی زیر پوشش قرار می گیرد. وامهای بانک توسعه کشاورزی و سازمانهای اعتباری مشابه نیز بیمه خواهند شد.

در مارس ۱۹۹۰ وزارت بازرگانی اجرای طرح بیمه محصولات را توسط شرکتهای بیمه خصوصی پیشنهاد نمود.

طرح وزارت بازرگانی حاوی خطوط اجرایی، نرخهای تعرفه (۶٪ برای توتون و حداقل ۳/۲۵٪ برای گندم و برنج)، روشهای ارزیابی خسارت، و ترتیبات لازم جهت بیمه اتکایی بود. در همین ماه بانک دولتی پاکستان اعضای کمیته مشورتی اعتبارات کشاورزی را جهت بحث روی قابلیت اجرای طرح بیمه محصولات دعوت نمود. نمایندگان شرکتهای بیمه خصوصی نیز به اجلاس دعوت شده بودند و ریاست آن را آقای سبقت اله مدیر اجرایی بانک دولت پاکستان به عهده داشت. در اجلاس پیشنهادات و طرحهای مختلف مورد بررسی و گفتگو قرار گرفت. پاره ای از پیشنهادات مغایر با نظرات شرکتهای بیمه مبنی بر ارزیابی خسارت توسط افراد

زیر است:

خسارات باران و سیل در ۸۹-۱۹۸۸

واحد: اکر

سطح خسارت دیده (خسارت جزئی)	سطح خسارت دیده (خسارت کلی)	کل اراضی زراعتی استان پنجاب	محصولات خسارت دیده
۱۷۰/۸۰۷	۲۱۳/۳۱۶	۲,۹۷۳,۰۰۰	برنج
۱۷۷/۹۷۲	۴۱۹/۸۲۹	۴,۸۲۴,۰۰۰	پنبه
۴۶/۲۵۵	۳۹/۹۹۹	۱,۳۰۲,۰۰۰	چغندر قند
۱۲/۷۹۰	۳۱/۳۵۷	۸۸۰,۰۰۰	ذرت
۱/۲۱۰	۱۶/۶۹۹	۱۲۱,۵۳۲	سبزیجات
۳۲۱	۸/۱۲۷	۷۳,۱۷۵	سیبزمینی
۶/۳۱۰	۳۳/۲۵۵	۳۷۴,۲۵۰	حیوانات
۶۹/۶۳۵	۱۳۸/۶۵۰	۲,۵۳۴,۲۰۰	علوفه
۲۸۰/۴۳	۳۱/۷۷۰	۲,۳۹۶,۰۳۷	سایر

خسارات ناشی از سیل و باران در ۸۹-۱۹۸۸ واحد: اکر

سطح خسارت دیده (خسارت جزئی)	سطح خسارت دیده (خسارت کلی)	محصولات خسارت دیده
۱۲۸/۶۷۳	۱۲۷/۲۳۱	پنبه
۲۴/۲۱۹	۱۴/۲۹۴	برنج
۱۶۳	۵۰۳	ذرت
۳/۵۳۱	۲/۲۰۱	چغندر قند
۲۰۹	۴/۳۹۱	سبزیجات
۵۵	۱/۰۱۲	حیوانات
۲۸۰/۶۰	۳۰/۰۵۵	علوفه
۲/۰۲۳	۱/۴۱۰	سایر

پاورقی

(۱) هر اکر Acre معادل ۴۰۰۰ متر یا تقریباً ۰/۴ هکتار است.

2) 20% Deductible